

Hur byföreningen blev markägare

AV OLOF SUNESON

Jag vill inleda min artikel med att återge Bosse Brantmarks artikel för drygt två år sedan, då han skrev om Nyhamns Badortsförening. Många har flyttat hit sedan Bosse skrev sin artikel. Här kommer vad Bosse skrev:

Den 25 februari 1948 föddes Nyhamns Badortsförening u.p.a. Knappt 20 år senare – 1965 – smälte den samman med den 10 år yngre Fastighetsägarföreningen och fortsatte sin tillvaro under namnet Nyhamns Byförening. Helt obemärkt har alltså vår Förening just passerat sin 60-års dag. Föreningen tillkom för att man ville försäkra sig om att stranden skulle få leva vidare och inte fördäras av ovälkommen bebyggelse. – Detta var före strandlagens tid. Man säkrade stranden helt enkelt genom att köpa upp den. Säljare var John och Alfred Fex samt Martin Lundholm. Köpeskillingen var 17 000 kronor och som handpenning erlades 2 000. – Slutbetalningen gjordes 1962 då också tingsrätten i Lugude Domsaga utfärdade en lagfart för stranden som nu fått beteckningen Bräcke 317 i Brunby Socken. – Byföreningen och därmed vi alla är alltså lagfarna ägare till vår strand. – Tänk gärna på det och hjälp till att vårda din egendom. Hur klarade man då finansieringen av detta köp. 17 000 var

mycket pengar. Man utfärdade andelsbevis i föreningen och för att bli medlem måste man inköpa minst ett sådant bevis à 50 kronor. Sen tillkom medlemsavgift för "rätten att utnyttja badstranden" och den avgiften uppgick till 5% av hyresbeloppet för dem som hyrde ut till badgäster. Sommargäster med eget hus fick betala 0,25% av taxeringsvärdet. Om man betänker att 50 kronor motsvarar 2 000 i dagens penningvärde, gjordes alltså en ganska ordentlig uttaxering av medlemmarna. Den strand vi äger sträcker sig enligt kontraktet "i norr till Herr Leijons boningshus, i öster till Bröderna Lundhs plantering-Strandhem, Nils Peterssons fastighet och Otto Wessmans fastighet, i söder till d.s.k. Tångvägen och i vester till Öresund". Skilsmässan från Fastighetsägarföreningen kom 1982, då bildades Vägföreningen Gamla Nyhamnsläge med ansvar för vägar och huvuddelen av byns grönytor. Vid sina nuvarande 60 år står byföreningen på egna ben, på egna meriter. Stranden fortsätter att vara det centrala, och har blivit så alltmer sedan badbryggan invigdes den 20 juni 2001. Bryggan har medverkat starkt till att hela byn har blivit en enhet och gör tillsammans med Byalagets sillgrillning på hamnen att vi kommit varandra närmare och att samhället blivit lite rundare.

Bosse

Efter Bosses historiska redogörelse vill undertecknad gärna fylla på med lite bakgrundsfakta som jag fått berättat av min far. Initiativtagare till att man skulle köpa stranden var Margareta Runsten. Hon startade ett lobbyarbete för att bevara marken obebyggd och även i fortsättningen kunna användas som byns badstrand och rekreationsområde. Hon fick med sig ett antal herrar i byn och den 25 februari 1948 bildades Nyhamns Badortsförening u. p. a. Alla erbjöds att köpa andelsbevis i föreningen. Det fanns inga begränsningar på hur många andelar man fick köpa. Trots priset var det många som köpte 3 – 5 andelar.

Andelsbevisen ser ut nästan som gamla tiders aktiebrev men redan från starten var de flesta köparna medvetna om att någon lysande ekonomisk investering hade man inte gjort. Däremot kan vi konstatera att alla Nyhamnsbor som 1948 köpte dessa andelar investerade i god livskvalité för sig själva och kommande generationer. Här kan läsare se ett av min fars andelsbevis. Alla styrelseledamöter har undertecknat andelsbevisen. De är Erik Eriksson, Gottfried Cronberg, Margareta Runsten, Ernst Åvik, Sven Cronberg, Bo Tillberg och Knut Balling.

1977-11-29 blev marken naturreservat. Det innebär att markägarens inflytande blir starkt begränsat. För att inte säga att inflytandet upphör. För Byföreningen och alla Nyhamnsbor innebär det att marken är säkrad från exploatering för all framtid. Naturreservat förvaltas av Länsstyrelsen som bestämmer hur det ska skötas. Även om Byföreningen äger marken så kan vi inte bestämma över skötseln. Länsstyrelsen kan ge kommunen i uppdrag att utföra skötseln utifrån Länsstyrelsens anvisningar.

